

4. Назарець В. М. Жанрові форми адресованої лірики Лесі Українки. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2017. Вип. 9. С. 87.
5. Назарець В. М. Різновиди внутрішньотекстових адресатів в адресованій ліриці Лесі Українки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2016. Вип. 61. С. 265.
6. Українка Леся Вибрані твори. Київ: Дніпро, 1974. 617 с.
7. Українка Леся. Надія. *Зоря*. 1887. № 24. С. 413.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЕКЗОТИЧНИХ ОБРАЗІВ У ПОЕЗІЇ ПАВЛА ТИЧИНИ

Скрипник Уляна

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Однією з найяскравіших постатей шкільної програми з української літератури став парадоксальний, унікальний Павло Тичина. Його поетична спадщина цікавить знаних дослідників, таких, зокрема, як Г. В. Баран [1], Т. П. Беценко [2], О. О. Мошка [4] та ін. Чи не основною проблемою для шкільної інтерпретації стала стильова домінанта ранньої поезії модерніста, у якій вирізняється не просто екзотична образність, а її фонетична організація, унікальний звукопис, що не був досліджений ґрунтовно, це й спонукає нас до обсервації. Дітям легше це сприймати в читанні, але складно спробувати проаналізувати.

Творчість сонячного кларнетиста Павла Тичини тісно пов'язана з українським народним мистецтвом, з літературним процесом зламу століть, а також з європейським літературним процесом, до того ж, митець орієнтувався й на паралельне явище в російській літературі – так званий срібний вік, він діалогізував із ним.

У поетичній мові діткливого модерніста вибагливо й тонко, як можна зробити лише в музиці, поєдналися традиційні (класичні – античні та

ренесансні) та фольклорні (українські) образи й символи; саме зі змішування зорових, слухових, дотикових форм образності під впливом фантазування пов'язано новаторство й експериментаторство письменника. Павло Тичина ретельно працював з формою та словесним (понятійним) матеріалом для віршів.

Володіння своєрідною майстерністю звукопису свідчить про набуті вміння з імпровізації, сольфеджіо, ансамблевої гри, диригентства, акомпанементу, що супроводжувалися знаннями з історії літератури, розумінням вербальної діяльності як тонкої матерії, паралельної музиці. Павло Тичина володів унікальним чуттям мовообразних (мовобарвних) форм, що доводять нам такі його твори, як «Арфами, арфами...», «О, панно Інно...», «Хор лісових дзвіночків» та ін.

Найчастіше в любовних поезіях письменник використовує асонанси та алітерації. Ось приклад спроби асонансного осягнення почуття. Звукові варіації, повтори дають можливість логічно й музично поєднати слова у творі, витворити певний загальний ритм, а також ритм рядка, внутрішній ритм, до того ж образно систематизувати сенс, організувати думку, естетизувати оповідь, роздум і настрої. Багатогранна символіка сприяє розширенню звукових можливостей – емоційно тонувати вірші, змінюючи тональності (від мажору до мінору й навспак).

Павло Тичина врахував значення інтонаційних одиниць, конкретно – асоціативні та символічні; тому звукопис зберігає гармонію, він орієнтований на підкреслення особливого морально-етичного й почуттєвого змісту, а саме до цього спонукає музика. Отже, письменник надавав своїй поезії музичної функціональності.

Вельми природними для поезії майстра є, так би мовити, звукові слова, на позначення музичності, звучання, усього того, що вловне слухом, так звані слухові або ж акустичні образи (найчастіше це – іменники, прикметники, дієслова, вони здобувають певну градацію у віршах): *тиша, дзвін, гомін, стук*,

смiх, рев, шум; дзвiнкий, голосний, самодзвонний; (але саме дiєслiв найбiльше) ридати, кричати, гукати, говорити, шумiти, шепотiти, шелестiти, бринiти.

Отже, художнє мовлення Павла Тичини – звукотворне, музичне, живописне, динамiчне та статичне у вiдображеннi й переосмисленнi реальностi, насичене неповторними ритмами й образами на основi мистецьких знань i практик, вiдомих авторiв, що в поєднаннi становить унiкальность дару майстра.

Лiтература

1. Баран Г. В., Баран I. М. Лексика збiрки Павла Тичини «Сонячнi кларнети». *Науковi записки Нацiонального унiверситету «Острозька академiя». Сер. «Фiлологiчна».* Острог : Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 68. С. 22–27.

2. Беценко Т. «Навколо – дзвоннi звуки ...» (Звукоповтори в поезiї Павла Тичини). *Культура слова.* 2016. Вип. 84. С. 56–65.

3. Беценко Т. П. Художньо-виражальнi прикмети фонiчної органiзацiї поетичної мови П. Тичини. *Науковий вiсник Мiжнародного гуманiтарного унiверситету. Сер. Фiлологiя : зб. наукових праць.* 2017. № 29, т. 1. С. 4–7.

4. Мошка О. О. Музичность як основа стильового синтезу ранньої поезiї Павла Тичини (на прикладi «Замiсть сонетiв i октав»). *Науковi записки. Нацiональний ун-т «Києво-Могилянська академiя».* Київ, 2002. Т. 20 :Ч. 1. С. 21–25.

ОСОБЛИВОСТI ВИВЧЕННЯ РИТУАЛЬНОСТI ГУЦУЛIВ

(ЗА ПОВIСТЮ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

«ТIНI ЗАБУТИХ ПРЕДКIВ»)

Сулима (Покотинська) Анастасiя

Вiнницький державний педагогiчний унiверситет

iменi Михайла Коцюбинського